

Oponentský posudek na rigorózní práci Mgr. Zdeňka Míky
na téma
„K trestní odpovědnosti ve zdravotnictví“

Problematika trestní odpovědnosti ve zdravotnictví je tématem, které dosud nebylo v české trestněprávní nauce uceleným způsobem zpracováno. Podobně i v tuzemské judikatuře lze nalézt odpovědi jen na dílčí otázky důležité pro řešení této problematiky. Jde přitom o téma velmi závažné, jehož význam se bude nepochybně ještě zvyšovat, o čemž svědčí i stále rostoucí počet soudních procesů. Hlubší zkoumání otázek spojených s trestní odpovědností ve zdravotnictví může být proto přínosem jak pro rozvoj trestněprávní nauky, tak pro aplikační praxi.

Zpracování problematiky klade nároky především na důkladnou znalost příslušných teoretických otázek trestního práva hmotného. Vzhledem k tomu, že východiska důležitá pro řešení trestněprávní odpovědnosti ve zdravotnictví přesahují rámec trestního práva a jsou řešena zejména předpisy práva občanského a správního, je zapotřebí, aby se autor náležitě orientoval i v těchto oblastech práva. Specifika trestní odpovědnosti ve zdravotnictví dále vyžadují, aby bylo v práci v potřebné míře objasněno pojetí jednání lege artis, resp. non lege artis v medicíně, což je s ohledem na různost pohledů na tento pojem úkol nesnadný. Součástí provedené analýzy by mělo být vedle teoretických otázek i zkoumání odpovídající judikatury a naznačení převládajícího přístupu soudů k této problematice. Autor se ve všech naznačených směrech problematikou trestní odpovědnosti ve zdravotnictví v náležité míře zabýval.

Hlavním cílem práce, který autor v úvodu formuluje, je přezkoumat trestněprávní dopady jednání non lege artis v medicíně a přehledně prezentovat výsledky provedeného zkoumání (viz podrobněji str. 2 práce). Stanovený cíl práce je adekvátní společenské potřebě.

Práce čítá 104 stran vlastního textu. Výklad je rozvržen do šesti kapitol (včetně úvodu a závěru). Jednotlivé kapitoly jsou vnitřně velmi podrobně členěny, což umožňuje snadnou orientaci v textu. K práci je připojen jedenáctistránkový seznam použitých pramenů, obsahující vedle přehledu literatury i použité právní předpisy, judikáty a některé další zdroje.

Po metodologické stránce práce vychází ze studia širokého okruhu literatury, judikatury a aktuálních internetových zdrojů. Seznam použité literatury obsahuje vedle četných tuzemských prací i několik titulů zahraničních. Práce s literaturou je důsledná a odpovídá stanovené normě.

Po obsahové stránce práce vychází z pojmového vymezení *lex artis* (viz kapitola druhá), které je klíčové pro stanovení trestní odpovědnosti ve zdravotnictví a prolíná se proto celou prací. Autor tu upozorňuje na problémy spjaté s vymezením tohoto pojmu, na jeho obsahovou nejasnost a na aktuální tendence usilující o větší určitost tohoto pojmu. Těžiště práce představuje kapitola třetí a čtvrtá. V kapitole třetí se autor věnuje důležitým institutům obecné části trestního zákoníku, počínaje principem subsidiarity trestní represe a obecnými předpoklady trestní odpovědnosti, přes zvláštnosti znaků skutkové podstaty u trestných činů ve zdravotnictví a možnosti uplatnění okolností vylučujících protiprávnost ve zkoumané oblasti až po specifika trestání pachatelů těchto trestných činů. V rámci této kapitoly si všímá i rozsahu trestní odpovědnosti právnických osob a správně poukazuje na nedostatek platné právní úpravy, která neumožňuje postihnout právnické osoby za trestné činy proti životu a zdraví. Připomíná i specifickou problematiku, jakou je odmítání transfuzí krve pacienty, kteří jsou členy církve Svědci Jehovovi. Kladně hodnotím též autorovy úvahy týkající se trestání pachatelů trestných činů ve zdravotnictví, kterými je kapitola třetí uzavřena. V kapitole čtvrté autor postupně probírá znaky jednotlivých trestných činů obsažených ve zvláštní části trestního zákoníku, které jsou typické pro oblast zdravotnictví. Při jejich rozboru akcentuje zejména otázku zavinění, jejíž posuzování je v případě nedbalostních trestných činů páchaných ve zdravotnictví obzvlášť komplikované. Nepřehlíží ani problém naplnění kvalifikačního znaku některých nedbalostních trestných činů, spočívajícího v porušení důležité povinnosti zdravotnickým pracovníkem. Pátá kapitola je zaměřena na problémy vznikající v praxi ve spojitosti se znaleckým zkoumáním v trestních věcech zdravotnických pracovníků. V závěru práce jsou pak shrnuty hlavní myšlenky, k nimž autor dospěl.

Práce je zajímavá, svědčí o tom, že autor je důkladně obeznámen s předmětem svého zkoumání. Podařilo se mu čtivou formou upozornit na řadu aktuálních problémů, z nichž některé nejsou v literatuře nebo judikatuře dosud uspokojivě řešeny. Závěry, k nimž ve své práci dospěl, jsou náležitě odůvodněné a převážně je považuji za správné.

K práci mám jen několik dílčích připomínek. Autor mohl zvolit výstižnější název kapitoly čtvrté, neboť tato kapitola se nezabývá jen subjektivní stránkou jednotlivých trestných činů, jak avizuje její název, ale i dalšími znaky skutkových podstat probíraných trestných činů. Podkapitolu o sankcích vůči zdravotnickým pracovníkům (str. 56) autor opomenul číselně označit a uvést v seznamu. Zřejmě v důsledku písařské chyby jsou názory na časové vymezení lidského plodu, uvedené na str. 35 a 36, poněkud nejasné. Na některých místech je výklad málo přehledný, autor zřejmě veden snahou o postižení širších souvislostí problematiky se tu od nastolených otázek odchyluje a přebíhá k výkladu jiných problémů (viz např. výklad na str. 45 – 46). Ve spojitosti s problematikou trestného činu neposkytnutí pomoci postrádám odlišení tohoto trestného činu od odpovědnosti za nepravé omisivní trestné činy proti životu a zdraví.

Hodnocení uzavírám konstatováním, že posuzovaná práce plně odpovídá požadavkům kladeným na práce rigorózní. Doporučuji ji proto k obhajobě.

Při obhajobě by se autor mohl zabývat problémem odlišení trestní odpovědnosti za neposkytnutí pomoci podle § 150 odst. 2 TZ od trestní odpovědnosti za nepravé omisivní trestné činy proti životu a zdraví.

JUDr. Marie Vanduchová, CSc.

V Praze dne 20. 3. 2015